

Звіт
про результати дослідження
освітнього середовища як виховного простору
Східницького ЗЗСО І-ІІІ рівнів
Східницької селищної ради
Східницької ТГ Дрогобицького району
Львівської області

Федишин Надія Миколаївна,
заступник керівника
з навчально-виховної роботи

Крончко Оксана Миколаївна,
педагог-організатор

Янів Іванна Степанівна,
практичний психолог

Журавчак Оксана Володимирівна,
вчитель інформатики

Східниця, 2023

Зміст

1. Вступ

1.1 Предмет дослідження

1.2 Мета (цілі) дослідження

1.3 Призначення звіту

2. Розділ I. Стислий опис методики дослідження

2.1 Ключові питання

2.2 Використані методи і прийоми

2.3 Характеристика інструментів

2.4 Організація дослідження

3. Розділ II. Аналіз результатів дослідження

3.1 Безпечний виховний простір

3.2 Простір сповнений довіри

3.3 Демократичний виховний простір

3.4 Патріотичний виховний простір

3.5 Культуротворчий виховний простір

3.6 Відкритий виховний простір

4. Висновки

5. Рекомендації

Предмет дослідження – освітнє середовище як виховний простір Східницького ЗЗСО І-ІІІ (соціальне і просторово-предметне оточення здобувачів освіти).

Мета дослідження – оцінити якість освітнього середовища як виховного простору Східницького ЗЗСО І-ІІІ за такими показниками:

- рівень безпеки (повітряно-тепловий режим, шкільне харчування, шкідливі звички у межах шкільної території, булінг);
- рейтинг довіри (комунікація з батьками, психологом, педагогами, однолітками; ставлення педагогів до учнівських помилок; оцінювання навчальних досягнень);
- демократичність (стратегія розвитку, учнівське самоврядування, вибори лідерів батьківської спільноти);
- патріотизм (ставлення до державних символів України; ставлення до насаджень, пам'яток, громадського та шкільного майна; ставлення до шкільних заходів);
- культуротворчість;
- відкритість, інклюзивність.

Призначення звіту

Подані у звіті результати дослідження призначені для:

- *відділу освіти та методичної служби ТГ*: на основі об'єктивної оцінки стану освітнього простору закладу освіти визначити ефективність прийнятих в ділянці виховання управлінських рішень та оцінити ефективність науково-методичного супроводу процесу навчання та виховання у нашому закладі освіти;
- *шкільної спільноти закладу освіти*: завдяки проведеному дослідженню оцінити якість проведених виховних заходів як інструмента забезпечення корисних для виховання взаємовідносин між різними категоріями учасників освітнього процесу закладу.

Моніторинг виховного простору як освітнього, дозволить визначити якість та ефективність організації навчання та виховання в освітньому навчальному закладі.

За результатами цього і наступних досліджень можна буде судити про освітній простір навчального закладу та приймати відповідні організаційні і кадрові рішення.

Розділ І. Стислий опис методики дослідження

Відповідно до Стратегії розвитку освіти Львівщини у 2021-2027 роках, Програми розвитку освіти Львівської області на 2021-2025 роки (Розділ «Загальна середня освіта», П.7), з метою виконання наказів департаменту освіти і науки Львівської обласної військової адміністрації від 16.03.2023 року № 02-01/01/63 та від 13.09.2023 року №02/01/01/387 «Про апробацію питальників та проведення вимірювань в електронному форматі показників якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Дрогобицького, Золочівського, Львівського та Самбірського районів Львівської області» та листа Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти від 20.09.2023 №242 щодо навчання заступників директорів з виховної роботи, практичних психологів, педагогів організаторів та вчителів інформатики Підбузького та Східницького ЗЗСО І-ІІІ рівнів, залучених до організації та здійснення дослідження за програмою спецкурсу «Організація опитувань у закладах загальної середньої освіти з використанням анкет у е-форматі» 18 жовтня 2023 року в закладі освіти відбулось опитування учнів, вчителів, батьків за допомогою електронних анкет.

Дослідження проводилося в рамках заходів проєкту «Оцінювання якості освітнього середовища: е-інструментарій вимірювання показників» (Програма розвитку освіти Львівської області на 2021 - 2025 роки. Розділ «Загальна середня освіта». П.7).

Для проведення дослідження застосовувались такі методи:

- анкетування учнів 5-их,
- анкетування учнів 9-го,
- анкетування учнів 11-го класів,
- анкетування батьків цих учнів,
- анкетування педагогічних працівників школи.

У процесі дослідження було використано такий інструментарій:

- анкети для учнів 5 класів,

- анкети для учнів 9 класу,
- анкети для учнів 11 класу,
- анкети для батьків учнів,
- анкети для педагогічних працівників.

Ключові запитання, на які відповідає звіт про виконане дослідження:

1. У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО убезпечує учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди (*безпечний виховний простір*)?

2. Наскільки педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному (*виховний простір сповнений довіри*)?

3. Чи відповідають взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО (*демократичний виховний простір*)?

4. У якій мірі учні ЗНЗ залучені до виховних справ (позакласної роботи) та громадської діяльності: волонтерства, членства у формальних і неформальних дитячих об'єднаннях тощо (*патріотичний виховний простір*)?

5. У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО є розвивальним, таким, що мотивує до навчання? (*культуротворчий виховний простір*)?

6. Наскільки спільноти ЗЗСО відкриті для партнерства (*відкритий виховний простір*)?

Для конкретизації ключових запитань використовувались наступні критерії оцінювання освітнього середовища як виховного простору:

- Відповідність організації освітнього середовища ЗЗСО вимогам безпеки (*безпечний простір*).

- Актуальність визначених педагогами завдань освітньої програми та ефективність реалізації цих завдань (*патріотичний, культуротворчий простір*).

- Корисність (потрібність) запланованих і проведених шкільних виховних справ (проектів) для учнів (*патріотичний, культуротворчий простір*).

- Відповідність управління ЗЗСО та стилю спілкування працівників школи з учнями і батьками демократичним принципам (*сповнений довіри, демократичний простір*).

- Можливості участі учнів, батьків та громадськості, місцевих громадських об'єднань у плануванні і проведенні виховних справ (проектів) (*сповнений довіри, відкритий простір*).

Організація дослідження

Педагогічні працівники школи, на виконання листа КЗ ЛОР ЛОППО від 20.09.2023р. № 242 пройшли курси підвищення кваліфікації, організовані КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», за програмою «Оцінювання якості освітнього середовища: е-інструментарій вимірювання показників».

Відповідно до наказу керівника закладу, опитування у формі анкетування в нашому навчальному закладі відбулося 18 жовтня 2023 року. Дослідженню передувала попередня підготовка учнів, вчителів, батьків. Всі майбутні учасники дослідження мали змогу переглянути фільм психологині Ярини Неборак. Для педагогів була проведена адміністрацією закладу нарада, а класні керівники 5-х, 9-го, 11-го класів провели відповідну роботу з батьками учнів.

18 жовтня 2023 року після прибуття інструкторки, методиста ЛОППО, першими розпочали анкетування учні 5-их класів, а після них учні 9-го та 11-го класів. Частина учнів 9-го та всі учні 11-го класів виконували дослідження з власних гаджетів. Всього в анкетуванні прийняло участь 30 учнів 5-тих класів, 29 учнів 9-го та 11 одинадятикласників. Також покликання, логін і пароль було надіслано в групи батьків учнів 5-их, 9-го та 11-го класів.

Діти виконували анкету впродовж 45 хв. Вони обирали категорію учасника (5 клас, 9 клас, 11 клас), вводили відповідний логін і пароль, а потім відзначали на власний розсуд відповіді на запитання. Анкета складалася з двох частин. Виконавши першу, учні натиснули кнопку «Відправити дані». Це дозволило учням отримати доступ до другої частини анкети (натиснули кнопку «Частина II») та дати відповіді на поміщені запитання. Завершивши анкетування, учні

обов'язково натиснули кнопку «Завершити анкетування» (оскільки знали, тільки за цієї умови результати анкетування будуть збережені в базі даних). Після завершення анкетування діти отримали повідомлення «Дякуємо за щирі правдиві відповіді!», це означало, що вони пройшли анкетування.

Анкетування батьків (опікунів) учнів 5-х, 9-го та 11-го класів відбувалося у той самий день, що й анкетування учнів та педагогів.

В опитуванні взяло участь 63 батьків. Серед них:

- 90,48 % становили жінки,
- 9,52 % - чоловіки.

У 33,33 % батьків дитина навчається у 9 класі, 20,63 % респондентів – батьки 11-ти класників, 34,92 % опитаних – батьки 5-ти класників.

Вік батьків:

- до 35 (15,87 %);
- 36-45 (65,08 %);
- 46 і більше років (19,05 %).

Батьки самі обрали час для виконання анкети. Про проведення анкетування та його організацію класні керівники учнів 5-х, 9-го та 11-го класів повідомили батьків напередодні. Класні керівники, які повідомляли батьків про анкетування наголосили, що анкетування анонімне і обрані респондентами відповіді не будуть доведені до відома вчителів і дирекції. Класні керівники роз'яснили респондентам, як слід виконувати анкету. Також вони надіслали батькам відповідну інструкцію. Покликання, логін і пароль для входу в програму батьки (опікуни) учнів отримали в день проведення анкетування нашого закладу вранці. Доступ до анкет був для них відкритий до 24 год.

Анкетування педагогічних працівників відбувалося на призначеній педраді о 16:00 (після уроків) під керівництвом інструктора та за участі директора школи в кабінеті інформатики. Учасниками опитування були вчителі-предметники, а також інші педагогічні працівники: шкільний бібліотекар, практичний психолог, педагог-організатор. Перед початком анкетування педагогам пояснили

призначення та процедуру дослідження. Інструктор наголосила, що анкетування анонімне і обрані педагогами відповіді не можуть бути доведені до відома дирекції. Вона також звернула увагу педагогів на те, що доступ до результатів дослідження є тільки у директора та керівників органів управління освітою територіальної громади і району, а результати дослідження мають бути оприлюднені у формі звіту про самооцінювання якості освітнього середовища як виховного простору. Інструктор роз'яснила вчителям, як слід виконувати анкету. Після вступного роз'яснення інструктор повідомила респондентам та написала на дошці логін і пароль для входу.

Учителі працювали впродовж 60 хв: обрали категорію учасника (Педагогічні працівники), ввели відповідний логін і пароль та відзначили на власний розсуд відповіді на запитання. Анкета складалася з двох частин. Виконавши першу, педагоги натиснули кнопку «Відправити дані». Це дозволило їм отримати доступ до другої частини анкети (натиснути кнопку «Частина II») та дати відповіді на поміщені запитання. Після завершення анкетування, педагоги натиснули кнопку «Завершити анкетування». Отримавши напис на екрані монітора, а хтось і смартфона: «Дякуємо за щирі правдиві відповіді!» покидали аудиторію.

Участь у моніторинговому дослідженні взяли 15 педагогів, з них більшість жінок – 80 %, чоловіків – 17,86 %.

Переважають вчителі:

- зі стажем роботи понад 20 років – 10 (57,14%),
- з педагогічним стажем від 11 до 20 років – 8 (28,57%),
- зі стажем до 10 років – 4 (14,29%).

Опитані педагоги:

- вчителі вищої категорії – 9 (66,67 %),
- вчителі I та II категорії – 4 (26,67 %),
- спеціалісти – 1 (6,67%).

Отримані результати були зіставленні з вимогами до освітнього простору у закладі загальної середньої освіти Львівської області, які зафіксовані у

регіональному стандарті («Стратегія розвитку освіти Львівщини в 2021-2027 роках»)

Відповідно до цих вимог виховний простір загальноосвітнього навчального закладу повинен бути:

- безпечним;
- сповненим довіри;
- демократичним;
- патріотичним;
- відкритим.
- культуротворчим.

Участь у дослідженні різних груп респондентів дозволяє проаналізувати систему освітнього простору школи з різних позицій, всебічно підійти до виявлення проблем виховання та очікувань респондентів, налагодити тіснішу взаємодію між вчителями, учнями та батьками та ефективніше підійти до планування в системі виховної роботи у наступному навчальному році.

Розділ II. Аналіз результатів дослідження

3.1 Безпечний виховний простір

Ключове питання

У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО убезпечує учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди?

Теза: у закладі освіти станом на сьогодні бракує повноцінних гарантій безпеки життєдіяльності школярів; матеріальний та соціальний комфорт бажає бути покращеним.

Аргументи та факти:

Безпечне освітнє середовище забезпечує: наявність безпечних умов навчання та праці, комфортну міжособистісну взаємодію, сприяючи емоційному благополуччю учнів, педагогів та батьків, відсутність будь-яких проявів насильства та наявність достатніх ресурсів для їх запобігання, дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Безпечним середовищем у закладі освіти визнали такий відсоток респондентів:

педагоги – 73, 33%; батьки – 47, 62%;

5 клас – 66,67%.

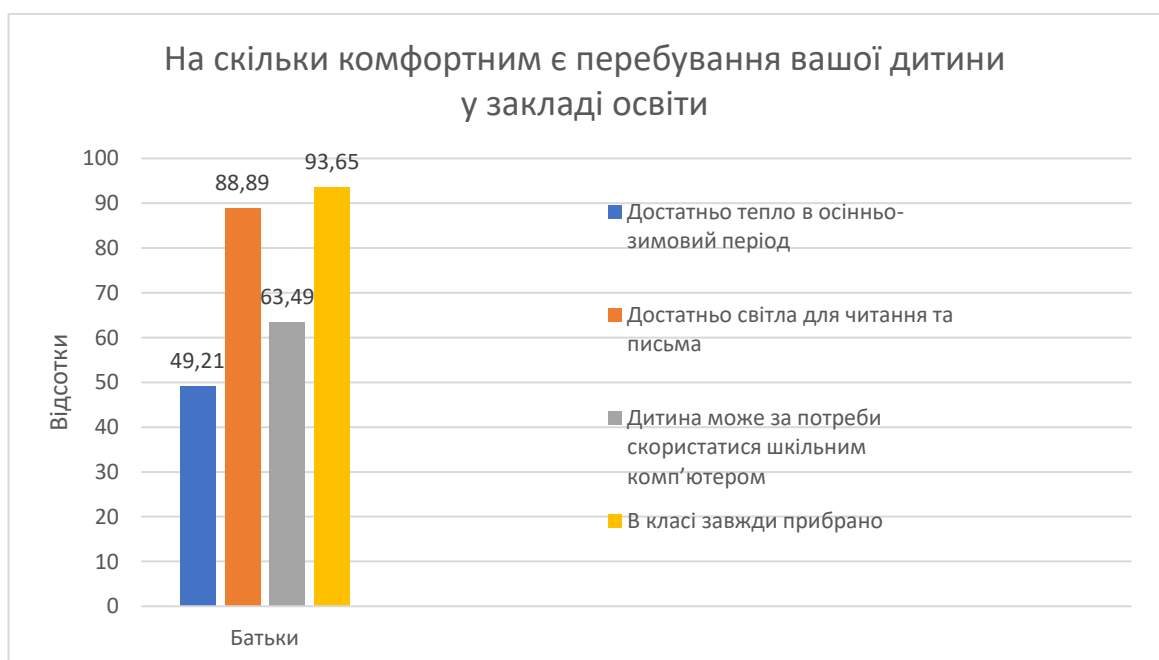

Дослідження показало, що у закладі освіти створені достатньо комфортні умови для учасників освітнього процесу, під час якого надається перевага психічному та фізичному піклуванню. Серед опитаних учнів 5 класу 50% позитивно налаштовані до школи та йдуть туди з радістю, бо їм подобається вчитися, серед них – 8 хлопців (26,7%), 7 дівчат (23, 3%), і всі вони успішні діти.

Більшість учасників опитування 70% (9, 11 класів та їхніх батьків) стверджують, що їм подобається відвідувати школу, охоче йдуть до неї та проводять час зі шкільними друзями, а також їм цікаво все, що відбувається у школі.

Аналізуючи відповіді батьків/опікунів на запитання «На скільки комфортним є перебування вашої дитини у закладі освіти» отримано такі результати:

- достатньо тепло в осінньо-зимовий період – 49,21%;
- достатньо світла для читання та письма – 88,89% ;
- дитина може за потреби скористатися шкільним комп'ютером – 63,49% ;
- в класі завжди прибрано – 93,65%.

Серед опитуваних педагогів 100% позитивно оцінили безпечними умови освітнього процесу щодо протипожежної безпеки, належного освітлення, прибирання приміщень, облаштування та утримання туалетів (серед них 3 чоловіків та 12 жінок, 1 – з педагогічним стажем до 10 років, 4 – від 11-20 років, 10 – з педагогічним стажем понад 20 років). Всі учні 5-их та 9-го класів (100 %) ствердили, що у закладі забезпечується рухова активність дітей, як на перерві, так і позаурочний час: учні займаються на спортивному майданчику, використовують обладнання спортивного залу; проводяться фізхвилинки і руханки; організовуються піші екскурсії, експедиції, подорожі, мандрівки та інші подібні заходи.

Як показало спостереження у закладі освіти загалом всі учасники освітнього процесу ознайомлені з правилами поведінки в умовах надзвичайних ситуацій та правилами безпечного користування інтернетом – позитивно відповіли батьки (97 %) та педагоги (100 %).

Отримані відповіді опитаних батьків (93,6%) дають підстави зробити висновок про те, що у закладі освіти справедливо оцінюють знання їхній дітей, вивчається думка учнів та батьків (опікунів) про умови навчання, якість викладання та створення умов для адаптації й інтеграції дітей у закладі освіти.

У школі більша половина опитаних учнів 5-их кл. (76, 7%), 11-го кл. (54,55%) не відчують збиткування, приниження, цькування та образ, це також визнають 90,5 % батьків та 100 % педагогів.

У загальноосвітньому закладі розгорнуто значну роботу з профілактики шкідливих звичок та правопорушень. Щорічно відбуваються Місячники правового виховання, Тижні правових знань, акція «16 днів проти насильства», Тижні здорового способу життя, Тижні здоров'я. Велика увага приділяється протидії насильства та булінгу (цькування) в учнівському середовищі. З цією метою розроблені річні плани заходів, згідно яких організовуються круглі столи, зустрічі з представниками правоохоронних органів, соціальних служб, медичними працівниками.

У закладі освіти організована робота психологічної служби, яка покликана забезпечити психологічний комфорт учасників освітнього процесу. Практичний психолог проводить психологічну просвіту, тренінгові заняття, діагностики за різними методиками, заняття на формування психологічної стійкості та ментального здоров'я.

Незважаючи на активну профілактичну роботу серед учнів, результати опитування дають зробити певні висновки – наявність куріння та вживання алкоголю не є настільки проблемними, як лихослів'я: 49,21% батьків та 60% вчителів стверджують, що це спостерігається рідко, але все ж таки є. На питання «Як часто траплялися цього року або під час ваших минулорічних подорожей, учнівських вечорів або інших шкільних заходів випадки куріння цигарок?» відповідь «ніколи» відсутність паління висловилися учні 9-го кл. (56%), 5-их класів (43,33%), 11-го кл. (90,91%), 63,49% батьків та 86,67% вчителів. Всі одинадятикласники та дев'ятикласники (100%) стверджують, що ніколи не зустрічалися з випадками вживання алкоголю та наркотичних засобів під час позакласних заходів, з ними також солідарні учні 5 кл. (86,6%).

Показники безпечного освітнього середовища недостатньо високі. Це зумовлено, насамперед незадовільним забезпеченням гарячого харчування.

Учні 5-их класів (70%), 9-го кл. (36%), 11-го кл. (27%) висловилися, що харчування у закладі було завжди підігрітим та смачним, беручи до уваги харчування у шкільній їдальні за попередні роки. Однак, з незалежних від школи причин (онлайн навчання у період карантину та воєнного стану) учні 9-го кл.

(24%) та учні 11-го кл. (18%) не користуються послугами шкільної їдальні, тому що надають перевагу готовій продукції з крамниць.

Причинами недостатньо сформованого безпечного освітнього середовища вважаємо:

- незадовільність забезпечення гарячим харчуванням;
- невідповідний тепловий режим у деяких приміщеннях закладу;
- недостатня мотивація учнів до навчання.

3.2 Виховний простір сповнений довіри

Ключове питання

Наскільки педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному?

Теза: виховний простір закладу сповнений довіри можна визнати не достатньо сформованим, в якому відсутні прояви дискримінації за різними соціальними ознаками, існує взаєморозуміння, співпраця між учасниками освітнього процесу.

Аргументи та факти:

Виховним простором сповненим довіри визнали:

- учні 5 класу - 46%;
- учні 9 класу - 4%;
- учні 11 класу - 18,2%;
- батьки - 17,6%;
- педагоги - 80%.

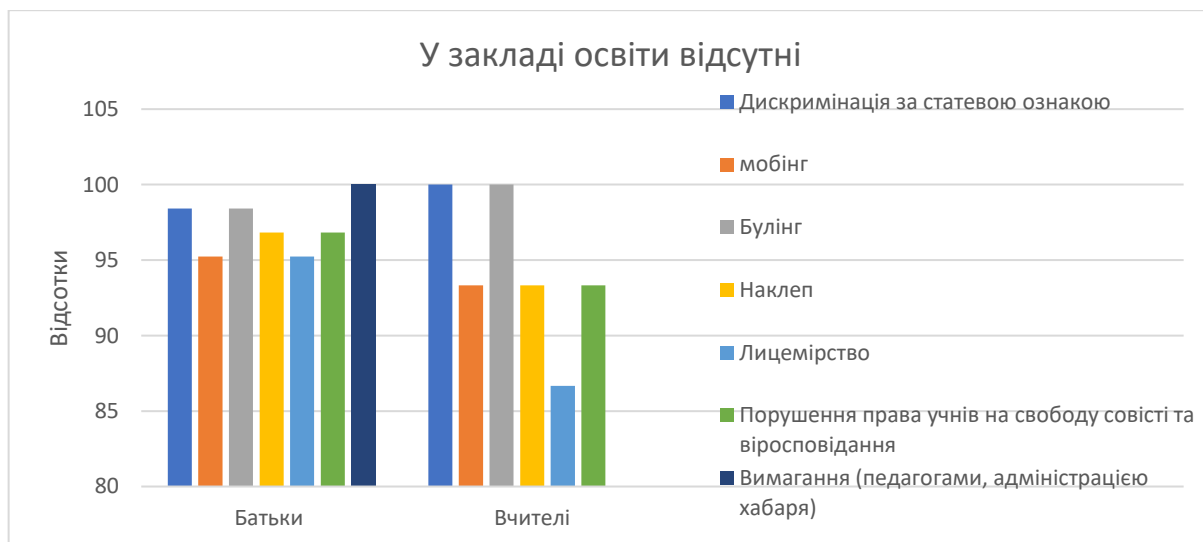

У ході дослідження більше як 86% опитаних п'ятикласників своїми відповідями ствердили, що в закладі освіти вчителі ставляться до них з повагою, нікого не принижують і не ображають, вони приязні й доброзичливі. Сповнений довіри виховний простір закладу схильні вважати 80% педагогів, серед яких 66,7% вчителів вищої категорії зі стажем понад 20 років. Приблизно такої ж

думки дотримуються учні 11 класу (18.18%) та батьки учнів 5-их, 9-го, 11-го класів (17,6%).

У закладі освіти більшість педагогів та батьків дотримуються спільної думки, що у відносинах відсутні:

- дискримінація за статевою ознакою (98,41% батьків, 100% педагогів);
- мобінг (психологічний тиск педагогів на батьків) – 95,24% батьків, 93,33% – вчителі;
- булінг (цькування батьками педагога) – 98,41% батьків, 100% вчителів;
- наклеп (поширення завідомо неправдивої інформації, що ганьбить педагога, дитину чи її рідню) – 96, 83% батьків, 93,33% вчителів;
- лицемірство (невідповідність слів, учинків педагогів або/і батьків їхнім справжнім намірам, почуттям) – 95,24% батьків, 86,67% вчителів;
- вимагання (педагогами, адміністрацією хабаря) – 100% батьків;
- порушення права учнів на свободу совісті та віросповідання – 96,83% батьків, 93,33% вчителів.

Отже, відповіді батьків та педагогів підтверджують, що в закладі освіти виховний простір можна характеризувати таким, в якому наявний певний стан психологічного внутрішнього спокою, відсутні неповага, страх, порушення прав учнів.

Аналізуючи відповіді на запитання “Кому з вчителів Ти довіряєш настільки, що можеш попросити поради, звернутися за підтримкою? ”, позитивним є те, що учні п’ятих класів відкриті та повністю (100%) довіряють усім учителям у школі. Відповіді старшокласників свідчать про усталені відносини з дорослими і позитивний досвід спілкування: 36,7% одинадцятикласників і учнів п’ятих класів та 44% дев’ятикласників можуть попросити поради, звернутись до кількох учителів.

Учні 9 класу (32%) та учні 11 класу (45,5%) не бояться висловлюватися, помилятися так, як вчителі не акцентують уваги на помилки, намагаються їм допомогти і знайти правильну відповідь.

Учні 5-их класів (70%) стверджують, що педагоги здебільшого реагують спокійно на помилки, самі допомагають виправити її або пропонують зробити це комусь з класу.

Здобувачі освіти знають, що у них є можливість поспілкуватися зі шкільним психологом і за потреби можуть до нього звернутися – відповіли 36,7% одинадцятикласників, а також мають досвід спілкування з психологом і задоволені ним ствердили 54,5% старшокласників.

На запитання «Чи прозора система оцінювання у школі?» батьки дали ствердну відповідь у кількості 58,7%, а 8 респондентів (12,7%) відповіли, що вчителі не завжди пояснюють, чому поставили ту чи іншу оцінку. На думку педагогів, система оцінювання є прозора ствердили 100% опитаних.

Учні п’ятих класів вважають, що їхні знання були справедливо оцінені 96,7%, такої ж думки (81,8%) одинадцятикласники. Серед опитаних учнів 9 класу 64% вважають, що всі вчителі оцінюють справедливо, а 28% – інколи оцінюють справедливо, інколи – ні.

Учителі ЗЗСО завжди заохочують запитувати і пояснюють незрозумілі теми, якщо учням складно. Так вважають 64% учнів 9 класу та 81,8% учнів 11 класу. Учні 5 класу (90%) стверджують, що вчителі допомагають, коли хтось не розуміє, як виконати завдання.

Батьки (опікуни) учнів вважають, що їхня дитина може розраховувати на розуміння, підтримку педагогів, якщо звернеться з особистими питаннями або

проханнями про допомогу від більшості вчителів (55,6%) та від будь-кого – 38%. У свою чергу 100% вчителів ствердили, що завжди відповідають на запитання, дають пораду, якщо учень звертається або просить поради, а також 53,3% респондентів відповіли, що значна частина учнів часто звертаються до них з особистими питаннями або проханнями про допомогу.

Аналізуючи питання “Якими є повсякденні відносини між учасниками освітнього процесу у закладі освіти?”, на думку батьків відносини між однокласниками їхньої дитини є товариськими та довірливими (55,5%), партнерськими (33,3%). Відносини між учнями й педагогами - партнерські (68,3%), товариські (30,7%). Між батьками учнів теж існують хороші відносини, побудовані на співпраці та партнерстві (71,4%).

Педагоги стверджують, що міжособистісні взаємини вчителів є товариські і довірливі. Така ж картина спостерігається у взаємовідносинах педагогів та дирекції: 60% - товариські й довірливі, 40% респондентів стверджують, що їхні відносини побудовані на партнерстві та співпраці, що свідчить про професійний підхід до роботи. Характер міжособистісних відносин учнів та педагогів ґрунтується на довірі (73,3%), партнерстві (26,7%); батьків та педагогів – партнерстві (53,3%). Характер міжособистісних відносин між дирекцією та батьками (опікунами) учнів є партнерські (66,7%). На думку батьків (55,6%) Східницький ЗЗСО I-III рівнів працює як згуртована розумінням єдиної мети спільнота.

Зазначені відповіді вказують на здорові, довірливі та товариські взаємовідносини між усіма учасниками освітнього процесу.

3.3 Демократичний виховний простір

Ключове питання

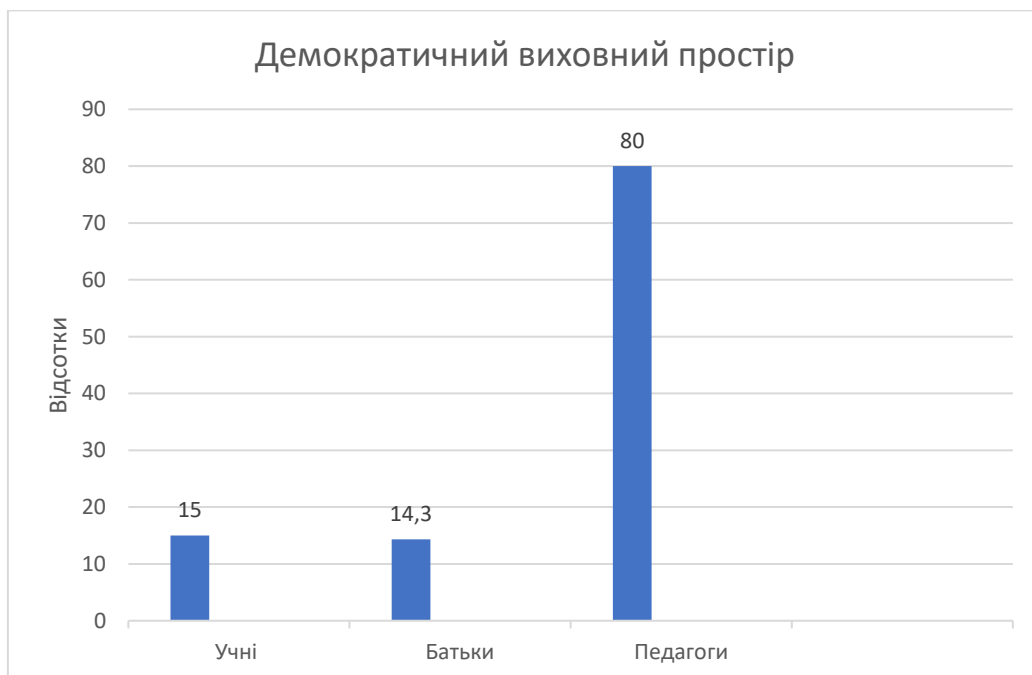
Чи відповідають взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО?

Теза:

У закладі загальної середньої освіти загалом не сформований демократичний виховний простір.

Аргументи та факти:

У рамках дослідження 15% учнів загалом, 14,3% батьків, 80% педагогів визнали, що можуть вільно висловлювати власну думку щодо справ, які впливають на особисте та шкільне життя та є рівноправними учасниками освітнього процесу.

Оскільки школа є моделлю міні суспільства, де учні навчаються основним принципам демократичної культури і можуть висловлювати свої інтереси й погляди з почуттям впевненості й самоповаги; ставитися один до одного із взаємною повагою, в тому числі емпатією, більшість учнів готові прислухатися один до одного, співпереживати та йти на компроміс.

За результатами опитування визнано, що переважна більшість учасників (68,3% батьків та 73,3% педагогів) без побоювань висловлюють власну думку,

навіть якщо вона не співпадає з позицією вчителів чи дирекції, так само вважають 91% учнів 11 класу і 80% учнів 9 класу. Більше ніж 55% учнів 9 та 11 класів стверджують, що у школі їхні права та свободи загалом захищені і немає потреби їх відстоювати.

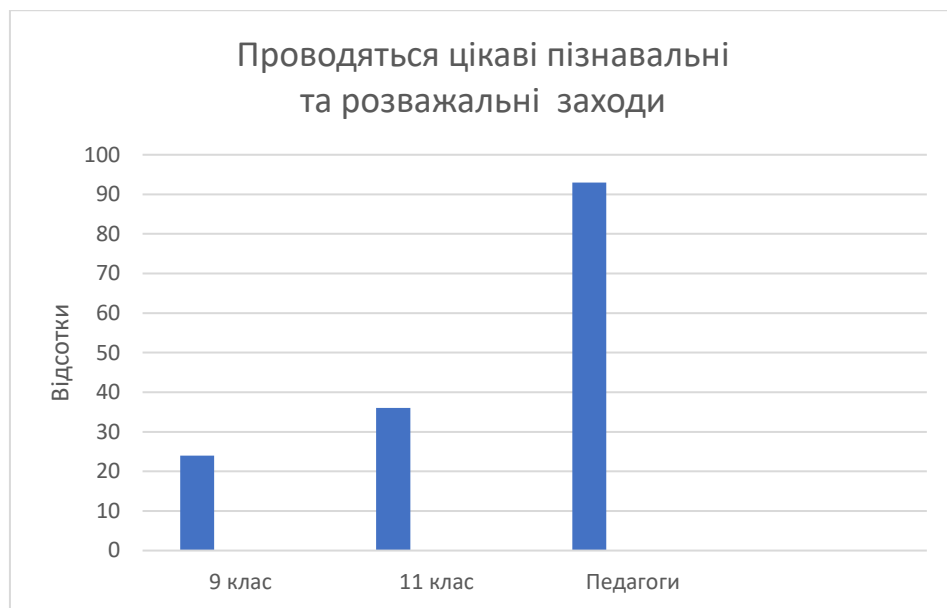

Серед респондентів 93% педагогів та 68% опитаних батьків стверджують, що керівництво закладу відкрите для спілкування: чує учасників освітнього процесу, знаходить час для спілкування, відкрито обговорює проблеми, враховує пропозиції педпрацівників.

На запитання «Де безперешкодно можна висловити власну думку щодо подій шкільного життя та взаємостосунків з педагогами?» 73% одинадятикласників відповіли, що на учнівських зборах класу.

У закладі освіти робота учнівського самоврядування керується принципами демократії, вибори до якого відбуваються з повним дотриманням процедури та норм Положення про вибори, про що свідчать такі результати: 73% одинадятикласників, 68% дев'ятикласників та 93% вчителів дали позитивні відповіді. Більшість учасників опитування стверджують, що важливі рішення/документи розробляються і ухвалюються самими учнями (68% учнів 9 класу, 55% учнів 11 класу та 80% педагогів); проводяться цікаві пізнавальні та розважальні заходи: змагання, дебати, вечори (24% учнів 9 класу, 36% учнів 11

класу та 93% педагогів); проводиться робота щодо захисту учнями своїх прав і свобод (67% педагогів).

У навчальному закладі є сформований батьківський комітет, який оновлюється кожного року, вибори до якого відбуваються з дотриманням норм Положення про вибори, а також дирекція погоджує свої рішення з батьківським комітетом закладу освіти; щорічно обговорюються результати роботи закладу освіти на загальношкільних зборах про це свідчать відповіді переважної більшості опитаних батьків (98%).

Майже всі опитані педагоги (90%) стверджують, що беруть участь у розробленні офіційних документів закладу освіти.

Із вище зазначеного можна зробити висновок, що у демократичній школі, яка є простором інноваційних освітніх можливостей, усі суб'єкти освітнього процесу поважають один одного, не бояться говорити про виклики та труднощі, разом шукають шляхи вирішення проблемних ситуацій, дотримуючись демократичних принципів, зокрема, поваги до людської гідності та прав людини, рівності можливостей, мирного співіснування, відповідальності, впевненості у собі тощо. Важливо пам'ятати, що демократія – це процес, а не результат. Тому в закладі освіти необхідно створювати демократичне шкільне середовище, яке сприятиме формуванню громадянських компетентностей, виховуватиме соціально адаптовану та громадсько-орієнтовану особистість, яка після закінчення школи успішно займе своє місце в житті.

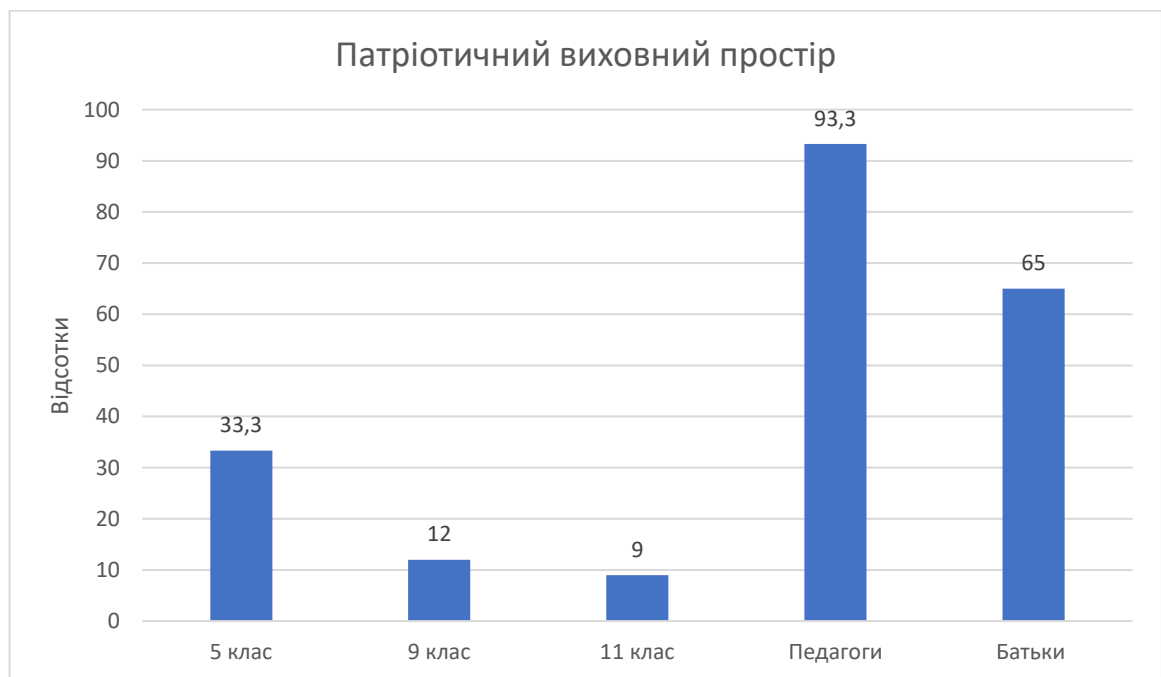
3.4 Патріотичний виховний простір

Ключове питання

У якій мірі учні навчального закладу залучені до виховних справ (позакласної роботи) та громадської діяльності: волонтерство, членства у формальних і неформальних об'єднаннях тощо?

Теза: у загальноосвітньому закладі патріотичний виховний простір сформований у такому відсотковому відношенні:

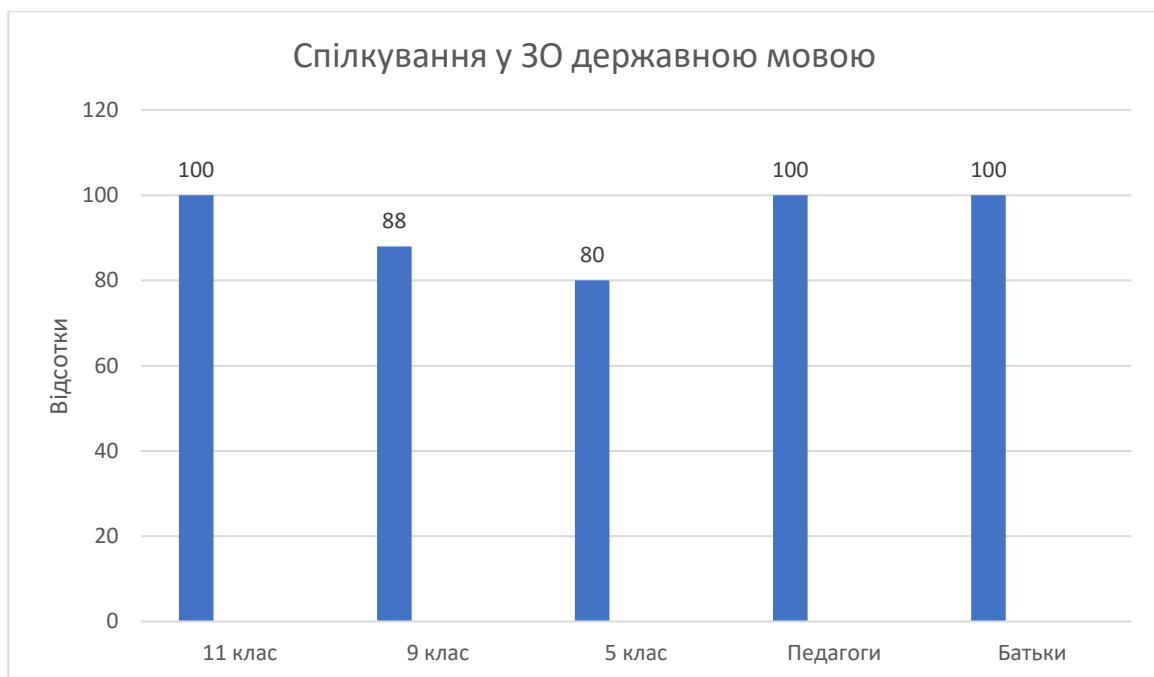
- учні 5-их класів – 33,3%;
- учні 9-го класу – 12% ;
- учні 11-го класу – 9% ;
- педагоги – 93,3%;
- батьки – 65%.

Патріотичне виховання є пріоритетним напрямком виховання в освітньому процесі загальноосвітнього навчального закладу.

Виховання школярів розпочинається з формування патріотичних поглядів. Знання про минуле і сучасне України, складають ядро патріотичної свідомості і служать механізмом, який регулює і спрямовує діяльність особистості.

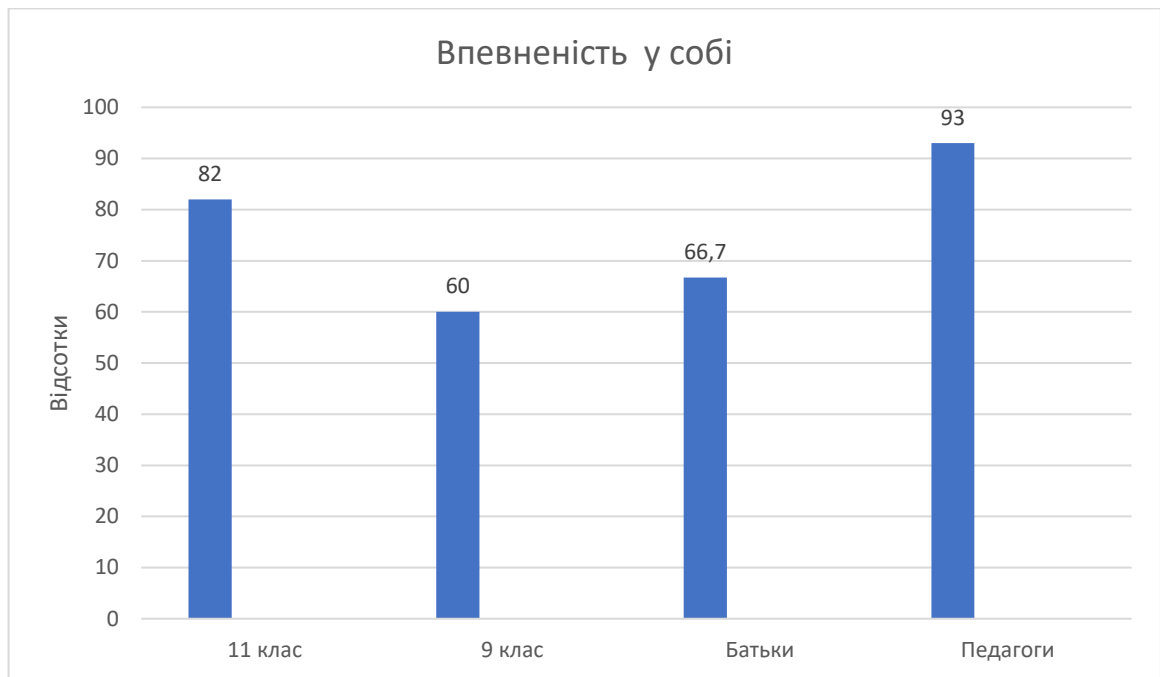
Спілкування у закладі освіти відбувається виключно державною мовою, крім предметів, вивчення яких необхідне на іноземній мові, про що свідчать відповіді учнів 11-го класу – 100%, учнів 5-их класів – 80%, учнів 9-го класу – 88 %, батьків – 100%, педагогів – 100%. На нашу думку, відповіді учнів 5-их та 9-го класів зумовлені тим, що у цих класах навчається багато учнів з числа ВПО.

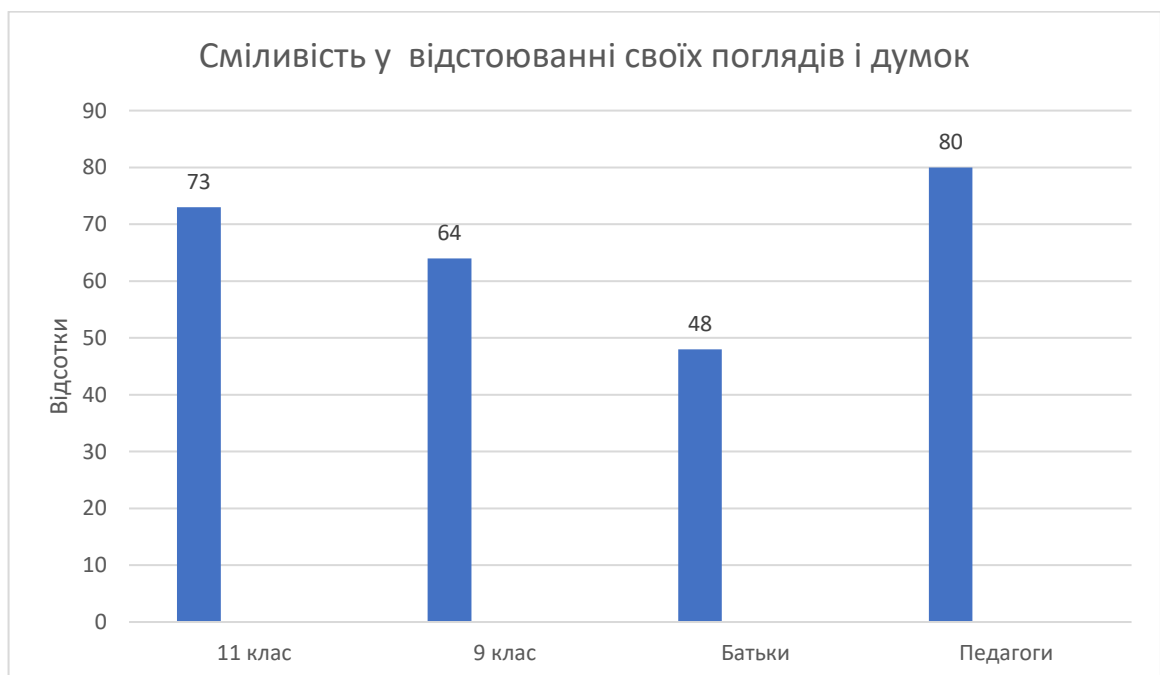
Завдання школи та обов'язок педагогів – виростити дітей справжніми громадянами та патріотами з почуттям особистої відповідальності, про що стверджують 91% одинадцятикласників, 82% дев'ятикласників, 79,3% батьків, 86,6% педагогів.

Під час освітнього процесу формуються почуття патріотизму, любові до свого народу, уміння аналізувати зовнішні та внутрішньополітичні умови та уміння самостійно адекватно оцінювати події, що відбуваються у державі і світі. Переважна більшість опитаних вважають, що заклад освіти найбільше впливає на формування таких рис:

- впевненості у собі (відповіли 82% учнів 11 класу, 60% учнів 9 класу, 66,7% батьків, 93% педагогів);

- сміливості у відстоюванні своїх поглядів і думок (відповіли 73% учнів 11 класу, 64 % учнів 9 класу, 48% батьків, 80% педагогів);

- правдивості й чесності (відповіли 73 % педагогів, 57% батьків).

У закладі освіти оформлено куток державної символіки з метою виховання почуття гордості, глибокої поваги до символів держави – Герба, Гімну, Прапора та історичних святинь; розвитку в учнів свідомості справжніх громадян і патріотів своєї країни.

Всі батьки та педагоги (100 %) стверджують, що у закладі освіти шанобливо ставляться до державних символів, зокрема освітній процес щоденно розпочинається вшануванням полеглих Героїв хвилиною мовчання та виконанням державного Гімну України, під час проведення загальношкільних свят та урочистостей також гідно використовується державна атрибутика.

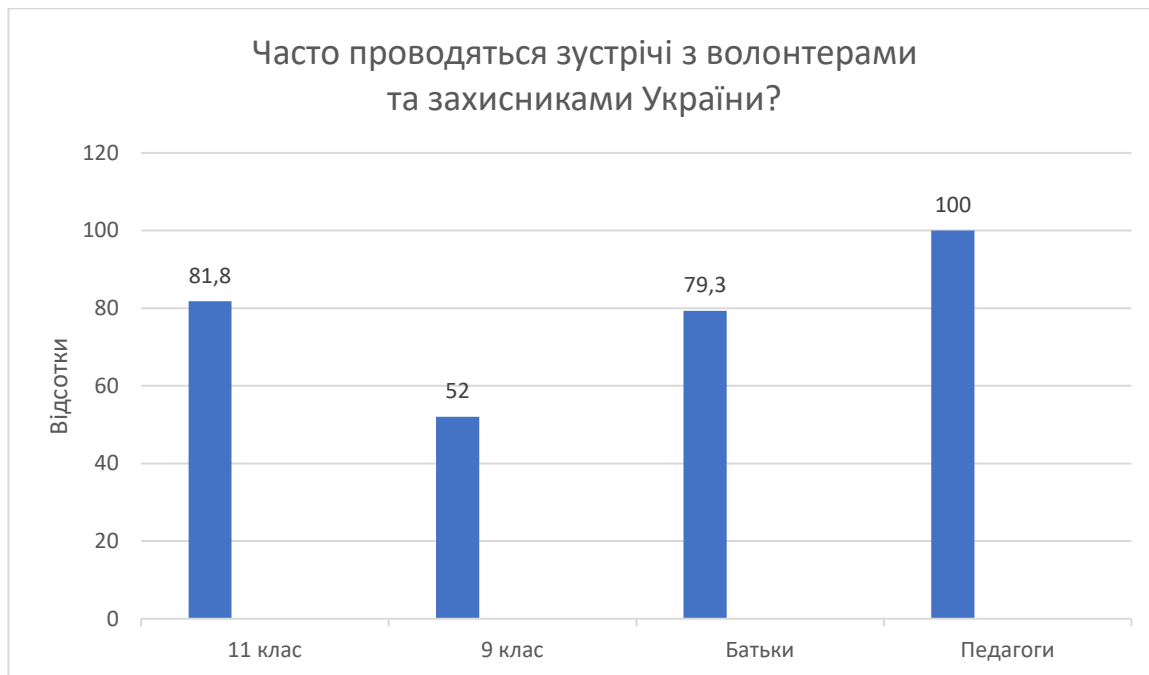
Позитивним моментом слід відзначити те, що серед опитаних учнів 5-их класів (96,7%) вміють виконувати напам'ять гімн України; 93,3% описують прапор України; 80% респондентів вміють використати потрібні слова, жести, стійки при вшануванні державної символіки, а також полеглих українських Героїв.

У закладі проводяться заходи патріотичного спрямування, які розкривають конкретні образи, як сучасних, так й історичних постатей українського народу, їхній героїзм. Так, учні 5-их класів (70%) вміють пояснити чому цінують історичні постаті, наприклад, Т.Шевченка, Лесі Українки, Р.Шухевича або Героїв Небесної Сотні.

Аналізуючи відповіді, переважній більшості учасників опитування (90% учнів 5-их класів, 73,7% учнів 11 класу, 73,3% вчителів) подобається як у закладі освіти організовують шкільні заходи до важливих днів чи пам'ятних дат (Шевченківські дні, Різдвяні свята, дні пам'яті жертв Голодомору, Небесної Сотні тощо).

Дані проведеного аналізу дозволяють зробити низку позитивних висновків щодо проведення заходів патріотичного спрямування.

Так, 72,73% учнів 11 класу вважає, що школа спроможна пробудити в учнів інтерес до історії рідного краю, України, будівничих української держави та культури. На питання «Як часто проводяться зустрічі з волонтерами та захисниками України?» позитивно відповіли учні 11 класу (81,8%), учні 9 класу (52%), батьки (79,3%), педагоги (100%).

У закладі освіти приділяється увага організації та здійсненню різноманітних екскурсій та походів, мета яких є ознайомлення з пам'ятними та історичними місцями рідного краю, вшанування пам'яті Героїв, які віддали життя за волю та незалежність України.

За отриманими результатами 93,3% п'ятикласників позитивно оцінюють організацію та проведення екскурсій і походів, які відвідували минулого навчального року.

Зрозуміло, що досягти певного результату щодо залучення учнів, педагогів і батьків до патріотичної роботи, можливо лише цілеспрямованою і систематичною роботою, у процесі якої використовуються найрізноманітніші засоби виховання (суспільно-корисна діяльність, слово про людину-патріота, приклад прояву патріотизму тощо).

Систематичне проведення виховних заходів патріотичного спрямування сприяє формуванню мотиваційної основи діяльності у навчальному закладі, почуття відповідальності за долю країни і готовності служити її інтересам, утверджувати державність, примножувати славу і гідність свого народу.

Наведені відповіді дають підстави зробити висновок про те, що у закладі освіти приділяється значна увага для отримання бажаних результатів патріотичного виховання. Здобувачі освіти:

- розуміють і поділяють сутність національної ідеї;
- є носіями національної культури;
- люблять і відстоюють рідну мову, користуються нею;
- люблять, захищають і відстоюють рідну країну / державу / територію;
- люблять, захищають і відстоюють свої звичаї, традиції;
- поважають, захищують і підтримають співгромадян з патріотичним способом мислення;
- постійно відчують гордість за вищенаведене і приналежність до цих категорій.

3.5 Культуротворчий виховний простір

Ключове питання

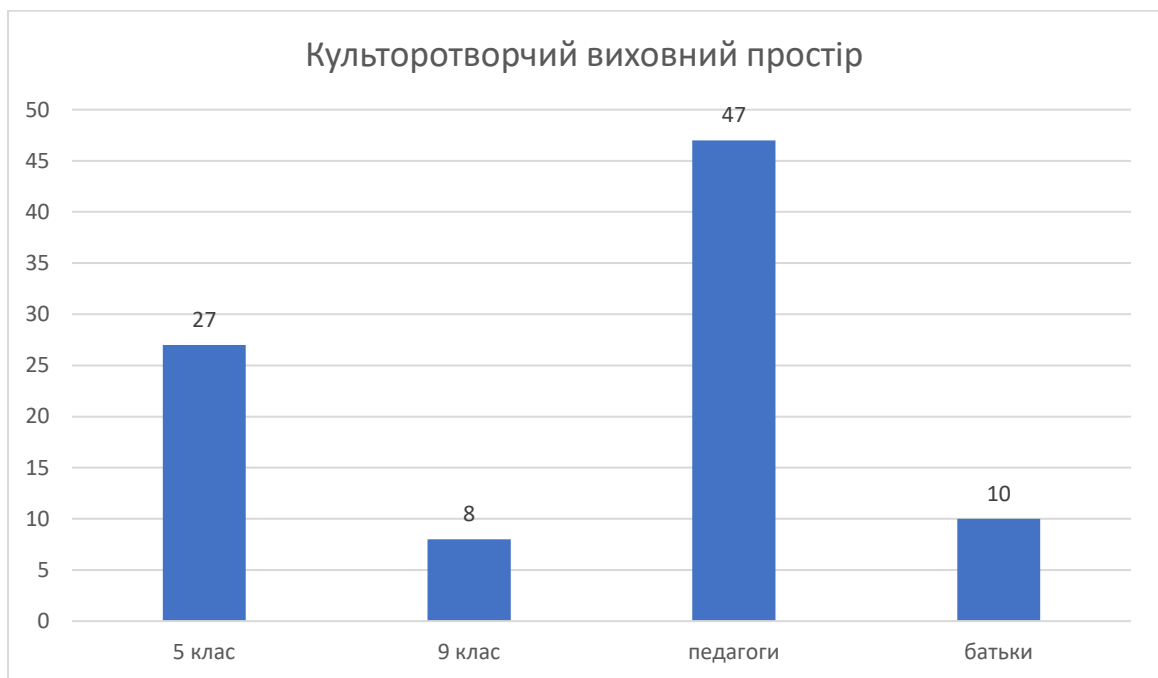
У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО є розвивальним, таким, що мотивує до навчання?

Теза: в закладі загальної середньої освіти не повністю сформований культуротворчий простір

Аргументи та факти:

Культуротворчим виховний простір школи визнали:

- 8 учнів 5 класу (27%);
- 2 учні 9 класу (8%);
- 7 педагогів (47%);
- 6 батьків (10%) (діаграма)

У навчальному закладі використовуються активні та інтерактивні методи навчання. Так 87% учнів 5-тих класів роботу в групах назвали «цікавою». Учні 11 класу найчастіше працюють в групах та парами на уроках:

Технологій (82%)

Фізики (63%),

Іноземної мови (63%)

Географії (55%)

Української мови (55%)

Хімії (45%)

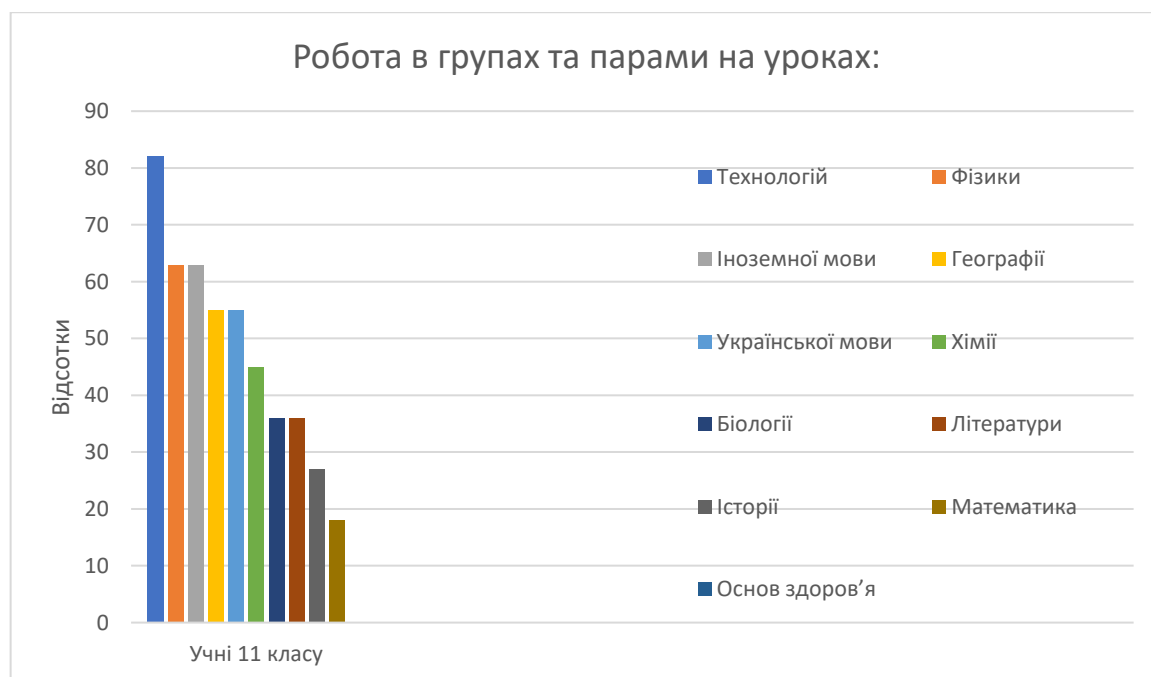
Біології (36%)

Літератури (36%)

Історії (27%)

Математика (18%)

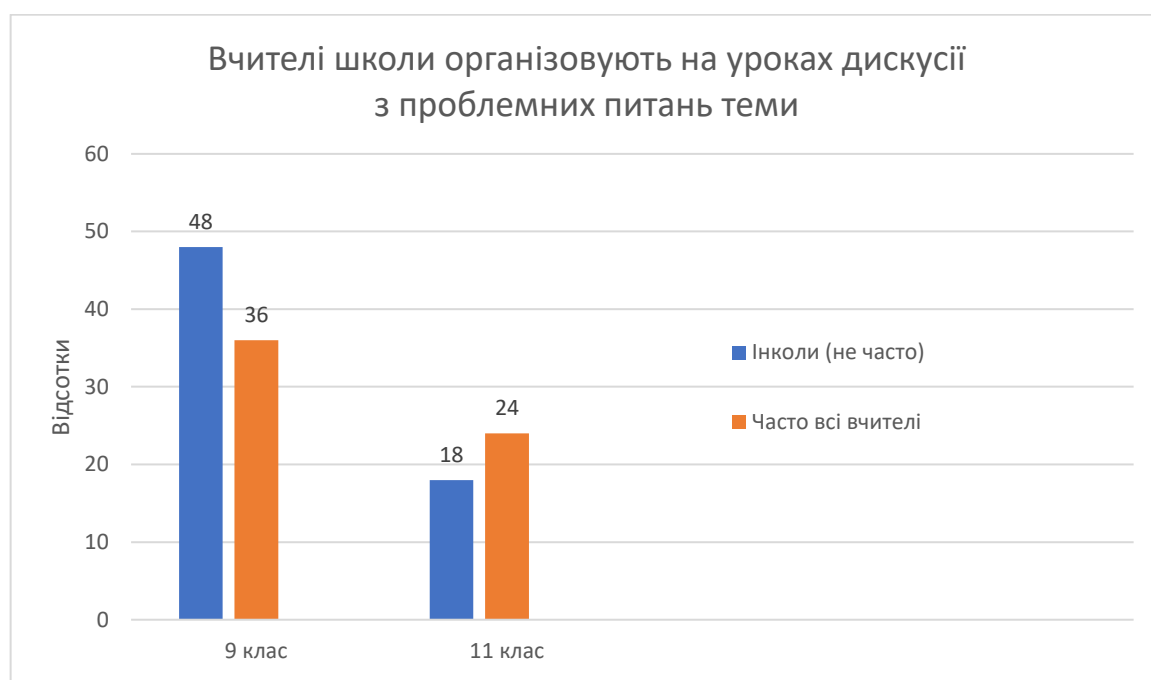
Основ здоров'я (9%)

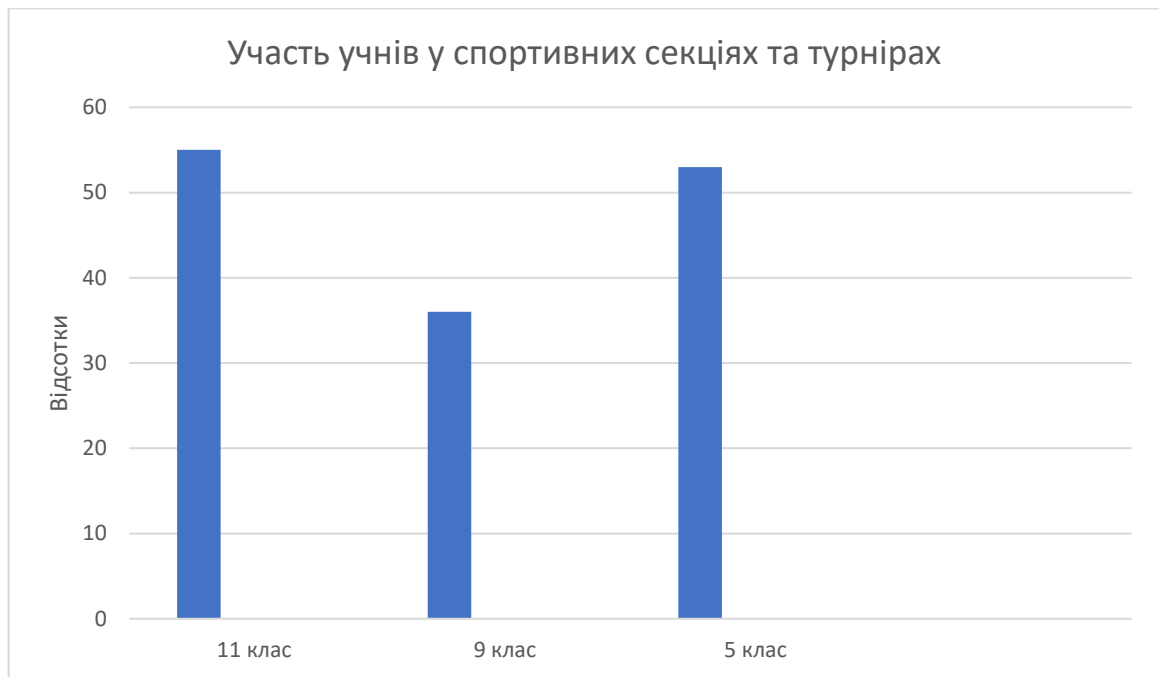
Більшість учнів самостійно пишуть творчі роботи: твір-роздум, есе (100% учнів 9 класу та 45% учнів 11 класу); працює бібліотека: учні 9 класу (60%) беруть підручники, 28% опитаних учнів – книги для читання; 8% учнів працювали в читальному залі та консультувалися щодо виконання навчальних проєктів; 12% - відвідали заходи, організовані бібліотекою; про те, що використовували бібліотечний комп'ютер для пошуку потрібної інформації, відзначив лише 1 учень 9 класу. Часто беруть книги для читання учні 5 класу (47%); 43% відзначили, що використовували читальний зал для читання та

навчання. Випускники школи, з послуг бібліотеки користають отриманням підручників (82%) та лише 36% беруть книги для читання. 41% (26 опитаних батьків) відповіли, що діти систематично беруть літературу для читання, 33% (21 респондент) – консультуються щодо потрібної інформації, 40% (24 учасники опитування) – використовують відділи електронних освітніх ресурсів. Всі опитані педпрацівники вважають, що бібліотека здійснює супровід освітнього процесу та сприяє формуванню інформаційної компетентності.

Вчителі школи організовують на уроках дискусії з проблемних питань теми: «інколи» – 48% , «часто всі вчителі» – 24% (відповіді учнів 9 класу); «усі вчителі організовували і часто» - 18%, «всі вчителі організовували, але не часто» - 36% (відповіді 11-ти класників).

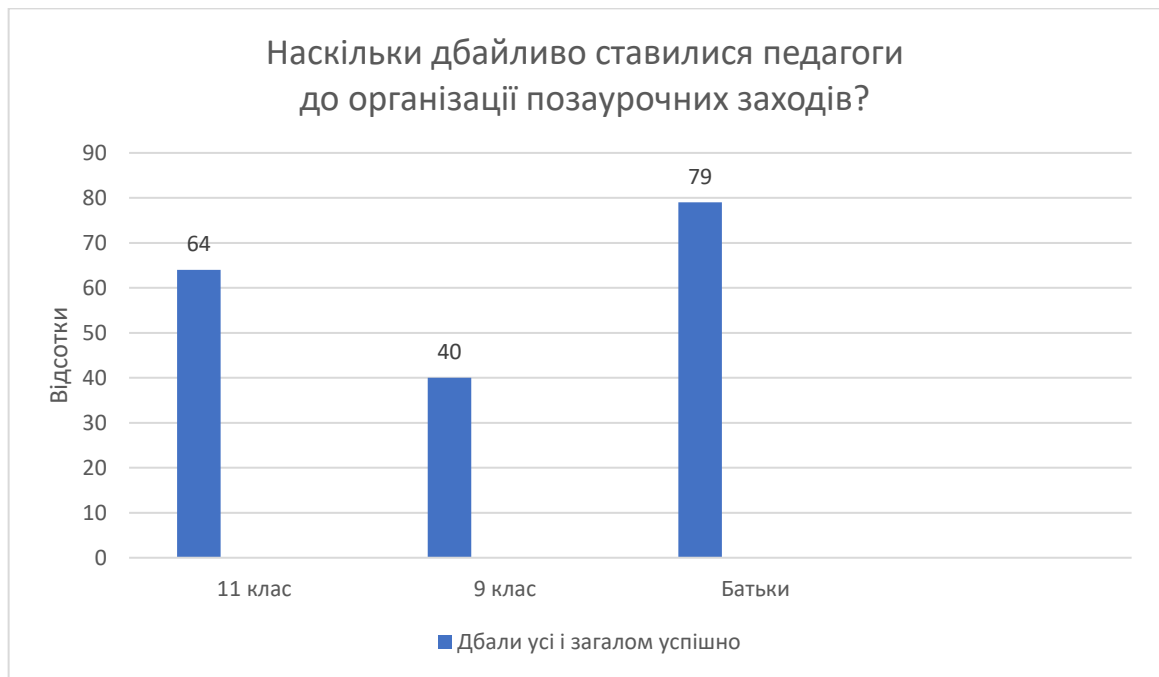
Як позитивний можна оцінити той факт, що переважна більшість учнів закладу люблять спорт, відвідують секції та беруть участь у спортивних турнірах, організованих у позаурочний час, про що свідчать високі відсотки відповідей: 11 клас (55%), 9 клас (36%), 5-ті класи (53%).

8 учнів 9 класу, 16 учнів 5-х класів, 6 учнів 11 класу відзначили, що беруть участь у спортивних змаганнях; у предметних олімпіадах – 8 учнів 9 класу, 6 учнів 11 класу; у літературних/мистецьких конкурсах – 25 учнів 5-х класів. На дані заходи учнів відбирають за відповідними правилами (дали позитивну відповідь 93% опитаних вчителів). Проте 71,43% дев'ятикласників не відвідують ні шкільних гуртків, ні секцій (вибрали варіант відповіді «інші інтереси»). А одинадцятикласників (понад 27%), окрім уроків, цікавлять: гурток інформатики, учнівські вистави, концерти; заняття у спортивних секціях (45%).

На питання «Наскільки дбайливо ставилися педагоги до організації позаурочних заходів?» респонденти дали відповідь «Дбали усі і загалом успішно»:

- 7 учнів 11 класу (64%);
- 10 учнів 9 класу (40%);
- 50 батьків (79%).

Причинами не повністю сформованого шкільного культуротворчого виховного простору, на нашу думку є:

- недостатнє фінансування годин шкільних гуртків та секцій;
- брак надходжень художньої літератури за інтересами різних вікових категорій для читання на дозвіллі;
- школярі не користуються в повній мірі послугами шкільної бібліотеки.

3.6 Відкритий виховний простір

Ключове питання

Наскільки спільноти ЗЗСО відкриті для партнерства (відкритий виховний простір)?

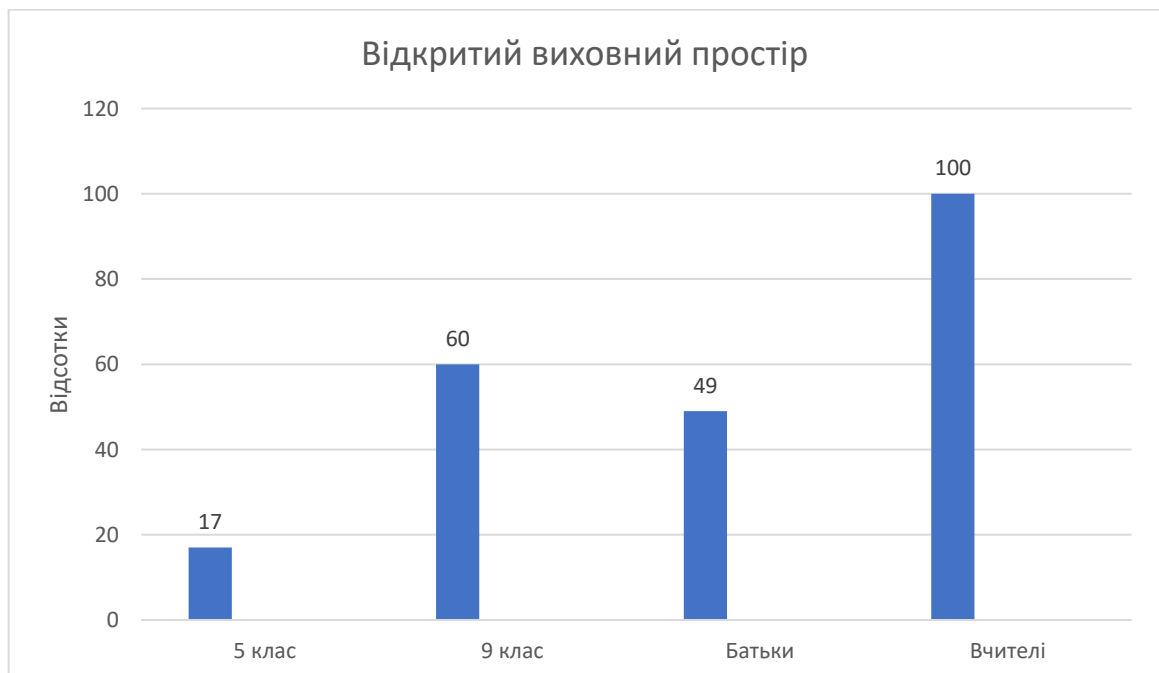
Теза: у навчальному закладі станом на сьогодні сформований відкритий освітній простір.

Відкритий виховний простір є однією з ключових складових освітнього процесу, важливим елементом навчального середовища, який сприяє розвитку учнів, їхньому самовираженню та творчості.

Аргументи і факти:

Відкритим виховний простір визнали:

- учні 5-их класів – 17%;
- учні 9 класу – 60%;
- батьки – 49%;
- Вчителі – 100%.

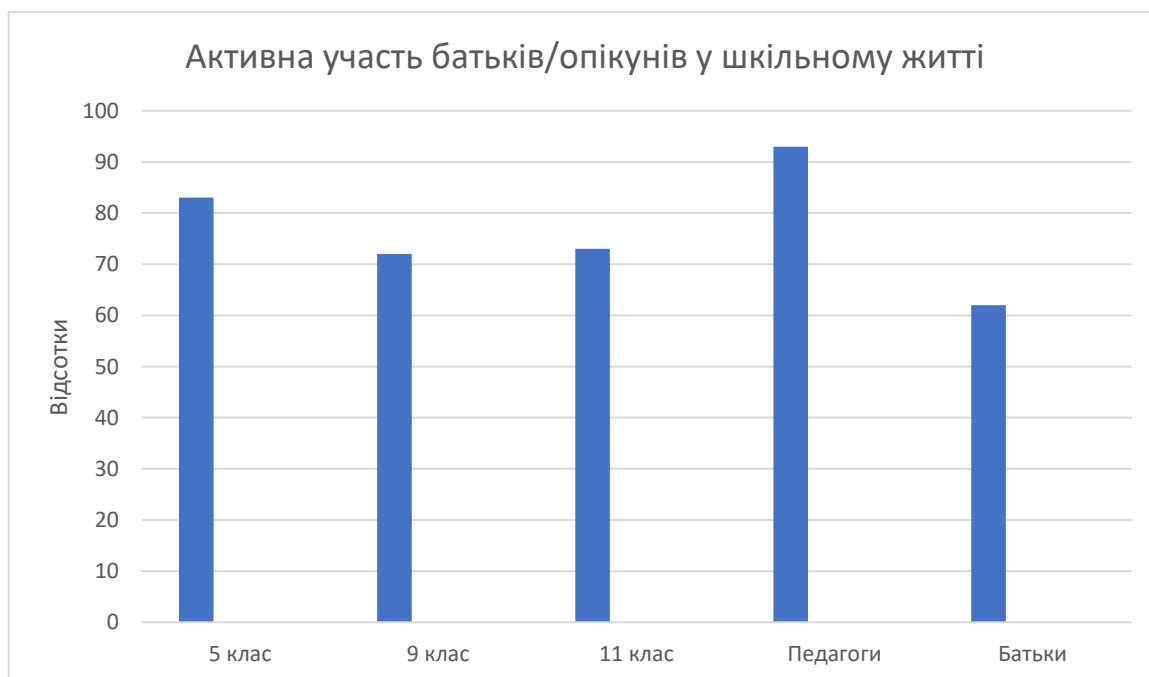

Наші школярі толерантно ставляться до дітей з негараздами зі здоров'ям. «Так само як до всіх інших» відповіли: 86,7% п'ятикласників, 60% дев'ятикласників, 63,6% одинадцятикласників та 73,3% вчителів.

У нашому навчальному закладі панує довіра та взаємоповага між учасниками освітнього процесу. Наприклад, на запитання «Чи вивчається думка батьків щодо умов навчання та інтеграції дітей у закладі?» та «Чи вивчається думка дітей про умови навчання та якість викладання?» усі опитані вчителі (100%) дали стверджувальну відповідь.

Отримані відповіді вчителів (100%) та батьків (87%) дають підстави зробити висновки про те, що у навчальному закладі захищені права учнів (відсутні неповага до учнів, приниження їх гідності).

Батьки беруть активну участь у шкільному житті (72% відповідей учнів 9 класу, 73% – 11 класу, 83% – 5-их класів), вони часто задіяні або ініціюють окремі виховні справи, допомагаючи їх організовувати (відповіли 67% опитаних вчителів). Педагоги (93% респондентів) та 62% батьків вважають, що в їхньому класі батьки/опікуни є активними учасниками виховних заходів або долучаються до їх фінансування.

Як позитивний момент варто зазначити те, що 75% батьків поважають права педагогів як учасників освітнього процесу.

Про той факт, що однокласники та вчителі прислухаються до пропозицій дітей і цілком їх підтримують, висловилися більше як половина опитаних учнів 5-их класів. Понад 80 % респондентів 5-их класів зазначили, що педагоги підтримують учнів, якщо їм щось не вдається, та цікавляться їхньою думкою і цінують її. Стільки ж дев'ятикласників стверджують, що вони можуть висловити свою думку на уроках та позаурочних заходах.

Здобувачі освіти нашого закладу разом з класними керівниками обговорюють плани роботи в позаурочний час: 66,7% учнів 5-их класів, 56% опитаних учнів 9 класу, 54,5% одинадцятикласників стверджують, що спланували позакласне життя. 44% дев'ятикласників та 72,7 % одинадцятикласників визнали, що мають можливість щиро висловити свою думку про життя класу, школи на класних зборах. 36% дев'ятикласників почуваються вільно у спілкуванні з класним керівником.

Класні керівники враховують пропозиції батьків (84%), які без побоювань висловлюють власну думку, навіть якщо вона не співпадає з думкою класного керівника чи дирекції школи (68% відповіді батьків). Плануючи мандрівки, поїздки, екскурсії та інші позаурочні заходи, адміністрація школи підтримує ініціативу батьків (49%), а також підтримує і заохочує пропозиції родин щодо облаштування освітнього середовища школи (дизайну та облаштування приміщень закладу) (67% батьків).

Між батьками та педагогами школи є налагоджена співпраця – вчителі - батьки. Для цього в освітньому навчальному закладі класними керівниками організовуються і проводяться різні форми роботи: батьківські збори (100%); вивчення думки батьків шляхом тестування, спілкування, анкетування (47%); індивідуальні зустрічі (80%); спілкування через засоби електронного зв'язку (13%), ділове спілкування (записи у щоденнику) (20%); залучення батьків учнів свого класу до організації та супроводу туристичних поїздок, змагань (80%) – відповіді вчителів.

68% опитаних батьків стверджують, що мають довірливі й відкриті взаємини з педагогами та дирекцією школи, оскільки разом з ними вирішують проблеми, які виникли та повністю довіряють одне одному .

Батьки та інші дорослі мешканці селища беруть активну участь у шкільному житті (про це висловилося 83,3 % учнів 5-их кл.).

Дирекція нашого навчального закладу налагодила співпрацю зі школами країн Балтії та Польщі, що є важливою складовою освітнього процесу, яка допомагає надавати здобувачам освіти більше можливостей для навчання, обміну досвідом та розвитку міжнародного розуміння. 32% дев'ятикласників неодноразово зустрічалися і спілкувалися, проводили спільні заходи з іноземними партнерами. 36,4% одинадцятикласників відповіли, що між учнями закладів проходив обмін.

Учні шкіл спільно працюють над реалізацією проєктів, які включають дослідження, створення міжнародних зв'язків та культурних обмінів.

Також наш заклад співпрацює з активістами різних громадських організацій, волонтерами, воїнами ЗСУ (93% відповідей опитаних педагогів та 79% – батьків).

Заклад освіти працює як згуртована спільнота – це підтверджують і батьки (56%), і опитані педагоги (100%).

Результати проведеного дослідження вказують на те, що у закладі створений відкритий виховний простір.

Отже, анкетування показало, що у навчальному закладі повністю сформований відкритий виховний простір як освітній.

Висновки

Провівши дослідження якості освітнього середовища як виховного простору Східницького ЗЗСО І-ІІІ рівнів можна зробити наступні висновки, що в закладі освіти створені відповідні умови, які захищають учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди.

Взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО. Педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному. Учасники виховного простору активно взаємодіють між собою, на що вказують спільні очікування та прагнення більшості педагогів, учнів та батьків щодо завдань виховання.

Спільнота школи сформована. Основою є довіра, норми моралі та демократії. У педагогічному колективі проводяться заходи для подолання наявних проблем виховання, активно використовуються різноманітні методи та прийоми. Це все свідчить про демократичний, патріотичний та відкритий виховний простір.

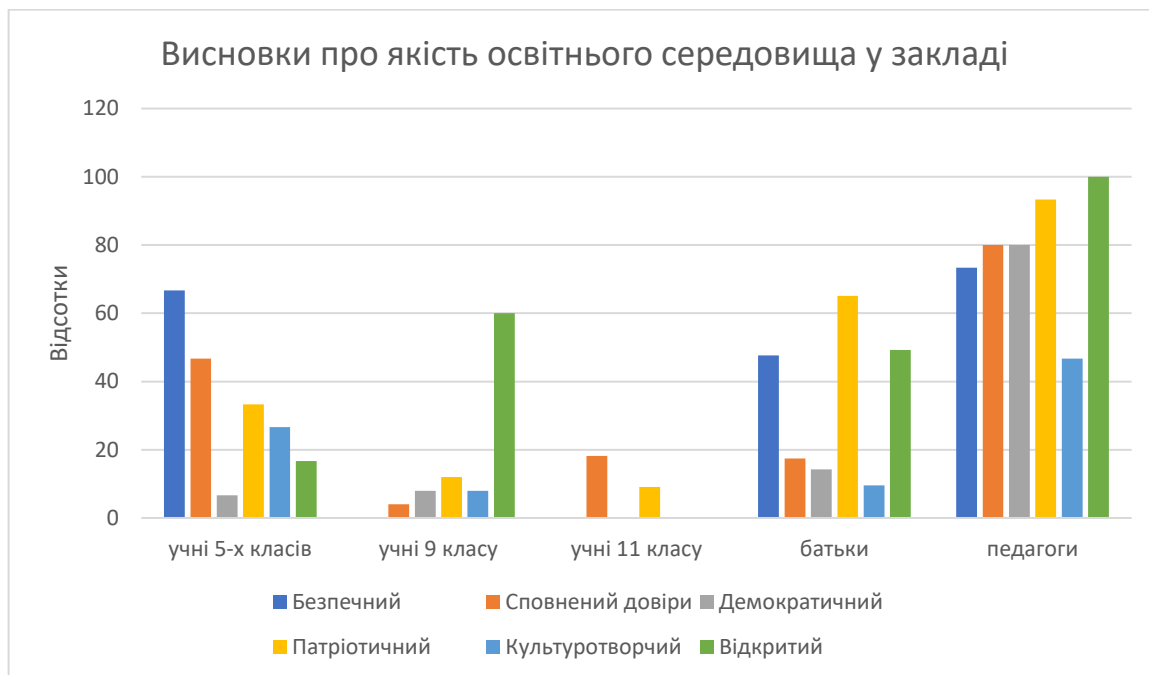
Заклад освіти ставить перед собою завдання виховання свідомого громадянина, патріота України, забезпечення умов для всебічного розвитку учнів та особистісної реалізації в майбутньому. Усі учасники освітнього процесу залучені до виховних справ та громадської діяльності.

Учнівське самоврядування школи відіграє важливу роль для розвитку і підтримки лідерської та громадської активності молодого покоління, розвитку ініціативності та самореалізації.

До участі у заходах залучаються учні різних вікових категорій та частина батьків. Заплановані у виховній програмі школи заходи є ефективні, сприяють формуванню здорового способу життя, виховують свідомого громадянина, забезпечують всебічний розвиток особистості.

Усі учасники освітнього процесу мають єдину мету – створення

безпечного, демократичного, патріотичного, культуротворчого, сповненого довіри та відкритого виховного простору. Проте у кожній групі респондентів переважає той чи інший якісний показник освітнього середовища.

Окрім позитивних тенденцій у виховному просторі школи (за результатами відповідей респондентів) трапляються проблеми у міжособистісних стосунках, проте вони не є системними, конфлікти виникають не часто та вирішуються в результаті активної взаємодії, із залученням батьків, психолога та з урахуванням інтересів сторін. Проблемою є те, що у дітей спостерігається низька мотивація до навчання, частині дітей не подобається вчитися, не люблять спілкуватися з однокласниками, їм не цікаво, нікому не довіряють. Наявний незначний відсоток дітей над якими насміхаються, збиткують.

Потрібно відновити роботу шкільного харчоблоку. Покращення має зазнати не тільки шкільне меню, але і форма організації харчування.

Спільними зусиллями всіх учасників виховного простору необхідно покращити якість освітнього середовища. Здобувачі освіти матимуть можливість формувати і розвивати вміння та навички, беручи активну участь у житті школи, налагоджувати потрібні соціальні зв'язки, реалізувати свій потенціал та досягти успіху.

Важливо пам'ятати, що демократія – це процес, а не результат. Тому в закладі освіти необхідно створювати демократичне шкільне середовище, яке сприятиме формуванню громадянських компетентностей, виховуватиме соціально адаптовану та громадсько-орієнтовану особистість, яка після закінчення школи успішно займе своє місце в житті.

Рекомендації

Для адміністрації закладу:

1. Представити шкільній спільноті та громадськості результати проведеного дослідження якості освітнього середовища закладу освіти як виховного простору.
2. Провести за безпосередньої участі фахівців (наприклад, методиста, шкільного психолога, вчителя правознавства) цикл занять з педагогами для покращення відповідності взаємовідносин між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО.
3. Відповідно до результатів дослідження виявити потреби та рекомендувати підвищувати рівень кваліфікації педагогічним працівникам як виховникам.
4. Обговорити на засіданні педагогічної ради результати цього дослідження та прийняти відповідне рішення щодо подолання виявлених проблем в організації освітнього простору як виховного.
5. Контролювати тепловий режим у закладі відповідно до санітарних норм.

Для педагогічного колективу:

1. Обговорити результати проведеного дослідження якості освітнього середовища закладу освіти як виховного простору.
2. Врахувати результати дослідження якості освітнього середовища закладу освіти як виховного простору під час коригування та планування виховної роботи.

3. Працювати над підвищенням мотивації здобувачів освіти до навчання.
4. Запроваджувати демократичні процедури та сприяти становленню учнівського самоврядування.
5. Обговорити якість психологічного супроводу учасників освітнього процесу та створити відповідні правила комунікації.
6. Забезпечити дотримання всіма учасниками освітнього процесу Кодексу безпечного освітнього середовища

Для відділу освіти/засновника:

1. Спільно із органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади забезпечити усунення виявлених проблем із організацією харчування, теплопостачання (відповідно до санітарних норм) та постійним доступом до мережі Інтернет у всіх приміщеннях закладу.
2. Передбачити фінансування роботи гуртків, спортивних секцій, мистецьких студій для забезпечення розвитку творчого потенціалу всіх суб'єктів виховного процесу.
3. Активно сприяти закладу освіти у проведенні екскурсій, подорожей тощо для забезпечення можливостей здобувачам освіти пізнавати героїчні сторінки історії України, оглядати пам'ятки культури та природи.
4. Продовжити практику:
 - обміну учнівською молоддю з країнами-партнерами;
 - заохочення здобувачів освіти (нагородами, преміями) за досягнення в різних освітніх галузях.